

16.08.2018

LIKENNELIIKELAITOKSEN JOHTOKUNTA
ESITYSLISTA
13 - 2018

KOKOUSKUTSU

Kokousaika **Torstai 16.08.2018 klo 8:15**
Kokouspaikka **Toinen linja 7, 4. krs., nh. Kuljettaja**
Käsitellään **Tällä esityslistalla mainitut asiat**

Liikenneliikelaitoksen johtokunta

16.08.2018

Asia	Sivu
1 Kokouksen laillisuuden ja päätösvaltaisuuden toteaminen sekä pöytäkirjan tarkastajien valinta	1
2 Liikenneliikelaitoksen johtokunnan jäsenten osallistuminen Paikallisliikennepäiville 27. - 28.9.2018	2
3 HKL:n talouden osavuositarkastukset 1.1. - 30.6.2018	4
4 Helsingin kaupungin talousarvio vuodeksi 2019 ja taloussuunnitelma vuosille 2019 - 2021	11
5 Liikenneliikelaitoksen johtokunnan lausunto kaupunginhallitukselle talousarvioaloitteesta, joka koskee Myllypuron metrokorttelin kehittämisen suunnittelua	18
6 Liikenneliikelaitoksen johtokunnan lausunto kaupunginhallitukselle HSL:n toiminta- ja taloussuunnitelmaehdotuksesta vuosille 2019-2021	19
7 HKL:n kiinteistöissä tehtävät rakennusautomaatiojärjestelmän huolto- ja korjaustyöt	26
8 Erottajan raitiovaunujen sähkönsyöttöaseman muutostyön suunnittelun ja rakentamisen hankesuunnitelma	28
9 Erottajan aukion maanalaisten tilojen rakennusurakka	31
10 Siilitien sähkönsyöttöaseman rakennusurakan lisä- ja muutostyöt	34
11 Raide-Jokerin kehitysvaiheen optioon liittyvien hankkeiden suunnittelu- tehtävien tilaaminen	37
12 Informaatio turvallisuuspalvelujen hankinnasta vuosille 2019 - 2024	40
13 Ilmoitusasiat ja johtokunnan esille ottamat asiat	41
14 Liikenneliikelaitoksella tehtyjen päätösten seuraaminen	43

1

Kokouksen laillisuuden ja päätösvaltaisuuden toteaminen sekä pöytäkirjan tarkastajien valinta

Päätösehdotus

Liikenneliikelaitoksen johtokunta päättää todeta kokouksen laillisesti koolle kutsutuksi ja päätösvaltaiseksi. Samalla liikenneliikelaitoksen johtokunta päättää valita pöytäkirjantarkastajiksi jäsenet ja sekä varatarkastajiksi jäsenet ja .

Esittelijä

toimitusjohtaja
Ville Lehmuskoski

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

2

Liikenneliikelaitoksen johtokunnan jäsenten osallistuminen Paikallisliikennepäiville 27. - 28.9.2018

HEL 2014-009930 T 01 02 02 00

Päätösehdotus

Liikenneliikelaitoksen johtokunta päättää oikeuttaa nimeämänsä johtokunnan jäsenet tai varajäsenet osallistumaan Paikallisliikennepäiville Turussa 27. – 28.9.2018 siten, että osallistujille maksetaan osallistumismaksu ja muut asianmukaiset korvaukset

Esittelijän perustelut

Suomen Paikallisliikenneliitto r.y. pitää paikallisliikennepäivät 27. – 28.9.2018 Turussa.

Paikallisliikennepäivät kokoavat kattavasti Suomen kaupunkiliikenteen ammattilaiset, asiantuntijat, johtajat ja päättäjät keskustelemaan ja hakemaan uusia ideoita kaupunkiliikenteen kehittämiseksi. Teemoista voidaan tänä vuonna mainita erityisesti seuraavat:

- Kaupungistumiskehitys, runkoliikenteet ja muita vastauksia asiakkaiden liikkumistarpeisiin
- Liikkumisen palvelujen monipuolistaminen
- Liikennevälineiden käyttövoima
- Joukkoliikenne kaupunkiseutujen kehityksen mahdollistajana
- Maksu- ja tietojärjestelmät
- Ratkaisumalleja tulevaisuuteen

Asiantuntijaluentojen lisäksi Turussa järjestetään joukkoliikennealan palvelu- ja tuotenäyttely.

Paikallisliikennepäivien osallistumismaksu on 430 euroa/henkilö (+alv).

Paikallisliikennepäivien ohjelma:

<https://paikallisliikenneliitto.fi/tapahtuma/tule-paikallisliikennepaiville-27-28-9-2018-turkuun/>

Esittelijä

toimitusjohtaja
Ville Lehmuskoski

Lisätiedot

Rain Mutka, hallintopäällikkö, puhelin: 310 35108

16.08.2018

rain.mutka(a)hel.fi

Muutoksenhaku

Oikaisuvaatimusohje, liikenneliikelaitoksen johtokunta

Päätöshistoria

Liikennelaitos -liikelaitoksen johtokunta (HKL) 16.06.2015 § 107

HEL 2014-009930 T 01 02 02 00

Päätös

Liikennelaitos -liikelaitoksen johtokunta päätti oikeuttaa johtokunnan jäsenet tai varajäsenet osallistumaan Paikallisliikennepäiville Jyväskylässä 17. – 18.9.2015 siten, että osallistujille maksetaan osallistumismak-su ja muut asianmukaiset korvaukset.

21.08.2014 Ehdotuksen mukaan

Esittelijä

toimitusjohtaja
Ville Lehmuskoski

Lisätiedot

Rain Mutka, hallintopäällikkö, puhelin: 310 35108
rain.mutka(a)hel.fi

3

HKL:n talouden osavuosikatsaukset 1.1. - 30.6.2018

HEL 2018-004507 T 02 02 01

Päätösehdotus

Liikenneliikelaitoksen johtokunta päättää merkitä tiedoksi HKL:n osavuosikatsauksen 1.1. – 30.6.2018.

Esittelijän perustelut

Raportointikauden merkittävimmät tapahtumat

HKL:n tavoiteohjelman kehittämisohjelmat

Helsingin kaupunkistrategia 2017-2021 hyväksyttiin 27.9.2017 kaupunginvaltuustossa. Joukkoliikenteen pitkän aikajänteen kehittämisen kannalta olennaisia ovat mm. tavoitteet raideliikenteen ja sähköbussien käytön lisäämiseksi sekä linjaukset Vihdintien ja Tuusulanväylän kaupunkibulevardien ja Malmin raitiotien suunnittelusta.

Helsingin kaupunkistrategian lisäksi HKL:n tavoiteohjelma vuosille 2016 - 2024 luo perustaa HKL:n toiminnan kehittämiselle. Tavoiteohjelmassa määritellään HKL:n strategiset tavoitteet ja näitä toteuttavat toimenpidekokonaisuudet eli kehitysohjelmat. Ensimmäisenä HKL käynnisti operatiivisen tehokkuuden, omaisuuden hallinnan ja turvallisuuden kehitysohjelmat.

Operatiivisen tehokkuuden kehitysohjelmalla tavoitellaan HKL:n liikenteen hoidon ja sitä tukevien toimintojen tehostamista. Niin tehtyjen kansainvälisten benchmarking-tutkimusten kuin omaan toimintaan pureutuvien selvitysten perusteella tehostamistarve on noin 10 %, jotta HKL on kustannustehokkuudeltaan Euroopan markkinoiden kärkeä. Tehostamistarve vaihtelee merkittävästi toiminnoittain. Vuoden 2016 tasosta vuoden 2018 toiselle puoliskolle siirryttäessä HKL on jo toteuttanut vuositasolla 4,4 milj. eurolla kustannustehokkuutta parantavia toimia. Vielä kesken ja suunnittelussa olevat toimenpiteet mukaan lukien tehokkuuden arvioidaan paranevan vuositasolla yli 15 milj. euroa vuoteen 2021 mennessä.

Omaisuuden hallinnan kehitysohjelma liittyy HKL:n rooliin Helsingin joukkoliikenteen infrastruktuurin sekä metro- ja raitioliikenteen kaluston omistajana, kehittäjänä ja ylläpitäjänä. Olemassa oleva omaisuus on mittava ja HKL:n tekemät korvaus-, ylläpito- ja uudisinvestoinnit pääsääntöisesti 100-200 milj. euroa vuodessa. HKL:n vastuu investointimäärärahojen tarkoituksenmukaisesta ja tehokkaasta käytöstä on mit-

tava. Omaisuuden hallinnan kehitysohjelmalla etsitään keinoja mm. nykyisen omaisuuden ylläpidon laadun ja kustannustehokkuuden tarkoituksenmukaiseen hallintaan, joukkoliikenneinfrastruktuurin mahdollistaman tulovirran kasvattamiseen luomalla mahdollisuuksia eri palveluiden kehittämiseen yhteistyössä elinkeinoelämän kanssa sekä uusinvestointien aiempaa korkeatasoisempaan kustannusohjaukseen ja laadunhallintaan. Talvella 2017-2018 on HKL:ssä käynnistetty omaisuuslajikohtainen ohjausryhmätyöskentely ja projektien ja omaisuuslajien hallinnan uudet toimintatavat on otettu käyttöön.

Turvallisuuden kehitysohjelmassa parannetaan toimintamalleja HKL:n hoitamassa liikenteessä, varikoilla, työmailla, kalustossa ja infrastruktuurissa. Turvallisuustyön perusteita määrittää alun perin vuonna 2016 voimaan tullut kaupunkiraideliikennelaki ja laki liikenteen palveluista, johon heinäkuussa 2017 on siirretty osa kaupunkiraideliikennelain säännöksistä. Edellä tarkoitettuun lainsäädäntöön liittyen liikenteen turvallisuusvirasto (Trafi) auditoi HKL:n toimintaa helmikuussa. Todettuihin poikkeamiin HKL vastasi osapuolten seurantapalaverin jälkeen 31.5.2018. HKL osallistui myös Helsinki Summit -huippukokouksen 16.7.2018 turvallisuusvalmisteluihin.

Raitioliikenteen liikennöintisopimus

HKL:n tulevaisuuden kannalta erittäin keskeistä on, minkä päätöksen HSL tekee Raide-Jokerin liikennöitsijästä. Samassa yhteydessä ratkaistaan myös kantakaupungin raitioliikenteen liikennöintisopimuksen jatko. HSL tulee HKL:n antaman tarjoutumisen pohjalta vuoden 2018 lopussa päättämään, onko HKL yhteiskunnan kannalta paras toimija liikennöitsijäksi. HKL:n tarjoutumisen valmistelu ja sen pohjaksi tehtävä työ niin laadun kuin kustannustehokkuuden parantamiseksi ovat olleet HKL:n huomion keskiössä koko vuoden 2018. HKL on hankkinut myös ulkopuolisen professoritason asiantuntijalausunnan HSL:lle tehtävään edellä tarkoitettuun tarjoutumiseen liittyen niin, että tarjoutuminen käsittää sekä Raide-Jokerin ja kantakaupungin raitioliikenteen. Em. ulkopuolisen asiantuntijalausunnan perusteella ei ole estettä sille, että HSL neuvottelee ja tekee HKL:n kanssa Raide-Jokerin ja kantakaupungin liikennöinnistä sopimuksen ilman tarjouskilpailumenettelyä.

Länsimetro

Vuoden 2017 marraskuussa matkustajaliikenteelle avatun länsimetron liikennöinnin ja infrastruktuurin hallinnan toimintamalleja vakiinnutettiin. Ensimmäisellä vuosineljänneksellä kokeiltiin myös tiheämmän 2,5 minuutin vuorovälin ruuhkaliikenteen toteuttamista Matinkylään saakka. Liikennöinnissä huolia ensimmäisellä vuosineljänneksellä aiheutti erityisesti kuljettajapula, johon pääsiäisenä valmistunut kuljettajakurssi toi

16.08.2018

helpotusta. Myös metron infrastruktuurissa ja junakalustossa ilmeni teknisiä ongelmia, jotka vaikuttivat liikenteen luotettavuuteen.

Länsimetro Oy on HKL:n työn merkittävä tilaaja, kun HKL:n ja Länsimetro Oy:n välisen yhteistyösopimuksen perusteella HKL hoitaa kanta-metron ja länsimetron infraa yhtenä kokonaisuutena kuin omaansa. Yhteistyötä ohjaa ja johtaa länsimetron yhteistyöryhmä, jolle asioita valmistelevat tekninen ryhmä ja talousryhmä. Katsauskaudella Länsimetro Oy on auditoinut HKL:lle kuuluvia tehtäviä.

HKL:n huolto- ja kunnossapitotoiminnan kehittämistä on yhdessä Länsimetro Oy:n kanssa tehty koko katsauskauden ajan. Erityisesti on kiinnitetty huomiota HKL:n suorittaman raportoinnin kattavuuteen. HKL on yhteistyöryhmässä sovitun mukaisesti vahvistamassa länsimetron huollon ja kunnossapidon resursointia vastaamaan kertyneen kokemuksen mukaan todettuja tarpeita.

Raide-Jokeri

Raide-Jokerin infrahankkeen joulukuussa 2017 aloittanut allianssi sai valmiiksi kolmannen kustannusarvion hankkeen kokonaiskustannuksista kesäkuussa 2018. Rakentamiskustannukseksi arvioitiin 355 M€ vuoden 2015 hintatasossa, mikä on 80 miljoonaa euroa enemmän kuin kaupunginvaltuustojen hyväksymän hankesuunnitelman enimmäishinta. Suunnitelmat ovat pidemmällä ja niitä on määrällisesti enemmän kuin edellisiä kustannusarvioita laadittaessa. Lisäksi hankelaajuutta on täsmennetty. Myös tuotannon suunnittelu on pidemmällä kuin edellisessä vaiheessa. Allianssi jatkaa suunnittelua vuoden 2019 alkuun ja pyrkii saavuttamaan ratkaisuja, joilla allianssin tavoitehinta saadaan hankesuunnitelman mukaiseksi.

Raitiovarikkojen kehittämissuunnitelma

Helsingin kantakaupungin raitiotievarikkojen kehittämissuunnitelma valmistui ja se käsiteltiin kaupungin johtoryhmässä, HKL:n johtokunnassa ja HSL:n hallituksessa. Täytäntöönpanon valmistelu etenee niin, että Ruskeasuon varikon rakentamisen on tarkoitus alkaa 2019. HKL:n konserniyhtiö Ruskeasuon Varikkokiinteistö Oy on aloittanut varikkokiinteistön yleissuunnittelun valmistelun niin, että hankesuunnittelu toteutetaan vuoden 2018 aikana.

Laajasalon raitiotievarikon suunnittelukilpailun voittajaksi valittiin suunnitelma Scapes, jossa raitiotievarikon ympärille toteutettaisiin 6-7 asuinrakennusta yhdeksi hybridikortteliksi. Hankkeen suunnittelu jatkuu viite-suunnitelman tarkentamisella vuoden 2018 aikana. Varikon on tarkoitus valmistua Kruunusillat-hankkeen mukaisessa aikataulussa vuonna 2025.

Kaupunkipyöräpalvelu

Katsauskauden aikana valmisteltiin yhteistyösopimus kaupunkipyöräpalveluista Helsingin ja Espoon kesken. Sopimuksen myötä Helsingin ja Espoon kaupunkipyöräpalvelut ovat käyttäjille täysin yhteen toimivat. HKL toteutti myös kaupunkipyöräpalvelun ajallisen laajennuksen niin, että kaupunkipyöräkausi alkoi toukokuun sijasta jo huhtikuun alussa. Lisäksi HKL:n johtokunta päätti 14.6.2018 kaupunkipyöräpalvelun laajennuksesta niin, että kaupunkipyöräpalvelu piiriin tulee 88 uutta pyöräasemaa ja 880 pyörää vuonna 2019. Palvelu laajenee todennäköisesti Pitäjänmäelle ja Helsingin itäisiin kaupunginosiin.

Variotram-raitiovaunut

HKL teki marraskuussa 2017 Bombardier Transportationin kanssa Variotram -raitiovaunuja koskevien hankintasopimusten purkamisesta sovintosopimuksen, jonka soveltaminen on katsauskaudena edennyt suunnitellusti. Kaikki Variotram -raitiovaunut ovat poistumassa liikenteestä vuoden 2018 loppuun mennessä. HKL on neuvotellut niiden jälleenmyynnistä sovintosopimuksen ehtojen mukaisesti Bombardierin kanssa.

Uudet raitiovaunut

HKL teki 13.7.2018 Transtech Oy:n kanssa hankintasopimuksen kymmenen uuden Artic-matalalattiaraitiovaunun hankkimiseksi niin, että kaikki tämän optiosarjan raitiovaunut toimitetaan vuoden 2019 aikana.

HKL:n johtokunta hyväksyi 14.6.2018 kahta Artic-esisarjan raitiovaunua koskevan hankintasopimuksen muutoksen niin, että HKL palauttaa Transtech Oy:lle esisarjan raitiovaunut ja Transtech Oy toimittaa niiden tilalle kaksi uutta raitiovaunua, jotka ovat samanlaisia kuin muut sarjassa toimitetut raitiovaunut. Vaihtoehtona tälle ratkaisulle olisi ollut, että Transtech Oy hankintasopimuksen ehtojen mukaisesti olisi tehnyt tarpeelliset muutostyöt niin, että esisarjan raitiovaunut olisi muutettu samanlaisiksi kuin sarjassa toimitetut raitiovaunut.

Oikeudenkäynnit

Metron automatisointia koskevien sopimusten purkuasian käsittely on jatkunut Helsingin käräjäoikeudessa koko katsauskauden ajan kirjallisten materiaalien toimittamisella. Suulliset käsittelyt alkavat lokakuun lopussa 2018 ja kestävät toukokuun loppuun 2019.

Suoritteet

HKL:n tuottamassa raitio- ja metrolienteessä tehtiin yhteensä 75,9 milj. matkaa tammi-kesäkuussa. Raitoliikenteessä matkoja tehtiin 5,6

% edellisvuotta enemmän ja metroliikenteessä 36,2 %. Raitioliikenteessä matkustajamäärää nostaa elokuussa 2017 tehdyt linjastomuutokset ja metroliikenteessä länsimetron käynnistyminen marraskuussa 2017. Suomenlinnan lauttaliikenteessä matkustajia oli 4,1 % edellisvuotta enemmän.

Paikkakilometrit, jotka kuvaavat matkojen tarjontaa, lisääntyivät edellisvuodesta raitioliikenteessä 11,7 % ja metroliikenteessä 66,1 %.

Raitio- ja metroliikenteessä myös liikennesuoritteet olivat selvästi suuremmat kuin edellisenä vuonna vastaavana ajankohtana. Raitioliikenteessä uudet Artic-vaunut ovat mahdollistaneet sen, että matalalattia-vaunukaluston osuus ajetuista linjakilometreistä on noussut. Vanhoilla korkealattiaisilla nivelvaunuilla ajettiin enää erittäin vähän linjakilometrejä.

Talousarvion sitovat tavoitteet

Liikennelaitoksen ennustetaan saavuttavan vuonna 2018 sitovista tavoitteista neljä (4) kahdeksasta (8). Laitoksen sitovista tavoitteista taloudellisen tuloksen, toiminnan kokonaiskustannusten, raitioliikenteen asiakastyytyväisyyden sekä raitioliikennematkustajien kokeman järjestyksen ja turvallisuuden ennakoitua toteutuvan tavoitteen mukaisesti.

Metroliikenteen asiakastyytyväisyyden ennustetaan jäävän tavoitteesta. Tutkimustietoa ei ole vielä käytettävissä, mutta alkuvuonna toteutui useiden eri tekijöiden johdosta tavanomaista enemmän metroliikenteen ajamattomia lähtöjä, mikä varmasti on vaikuttanut matkustajien tyytyväisyyteen.

Liikennöinnin luotettavuuden ennustetaan jäävän tavoitteesta sekä metro- että raitioliikenteessä. Ajettujen lähtöjen osuutta on alkuvuonna laskenut henkilökuntapula ja tekniset viat. Metroliikenteessä on ollut poistumaa henkilöstössä ja tilanteen odotetaan paranevan heinä-kuussa valmistuvien uusien kuljettajien myötä. Raitioliikenteessä henkilökuntapulasta johtuneet ajamattomuudet ovat olleet kasvussa sekä varakuljettajien vähentämisen että akuuttien, kesken päivää sattuneiden sairaspotilaiden yhtäaikaisten toteutumisen vuoksi. Myös teknisiä vikoja on ollut enemmän kuin edellisenä vuonna.

Metroliikennematkustajien kokeman järjestyksen ja turvallisuuden ennustetaan jäävän tavoitteista, mutta pysyvän silti viime vuoden tasolla. Liikenteeseen ei ennusteta tulevan sellaisia suuria muutoksia, joilla olisi ennakoitua suurempaa vaikutusta metromatkustajien järjestyksen ja turvallisuuden tunteeseen.

Henkilöstö

HKL:n henkilöstömäärä oli 1 262 henkilöä 30.6.2018 (30.6.2017: 1 283). Vuoden 2017 lopussa henkilöstömäärä oli 1 236. Keskimäärin tammi-kesäkuussa henkilöitä oli 1 229, kun vastaavalla kaudella vuonna 2017 henkilöitä oli keskimäärin 1 218. HKL:n kuljettajamäärä on kasvanut edellisestä vuodesta, mutta kesätyöntekijöitä HKL on palkannut selvästi edellisvuotta vähemmän.

Käyttötalous

Koko vuoden liikevaihtoennuste on 210,3 milj. euroa eli 5,3 milj. euroa vähemmän kuin tulosbudjetissa. Raitioliikenteen liikennöintikorvauksen ennakoidaan toteutuvan 2,5 milj. euroa budjetoitua pienempänä, mikä johtuu pääosin pääomakorvausosuudessa tapahtuneesta muutoksesta Variotram -vaunujen osalta. HSL:ltä veloitettavia infrakorvauksia on toteutumassa 1,5 milj. euroa ja kaupungin tukea 1,2 milj. euroa budjetoitua vähemmän.

Menoissa poistoja on toteutumassa 3,3 milj. euroa budjetoitua vähemmän. Suurin yksittäinen syy on Variotram -raitiovaunujen jäljellä olleen hankintamenon alaskirjaus 31.12.2017, joten vaunuista ei toteudu poistoja vuonna 2018 (TB18: 2,2). Kirjaus liittyy sovintosopimukseen, jossa Bombardierin kanssa sovittiin, että kaikki Variotram -raitiovaunut poistuvat liikenteestä vuoden 2018 aikana.

Palveluiden ostoja on toteutumassa 42,7 milj. euroa eli 1,8 milj. euroa budjettia vähemmän. Raitioratojen profilointi on siirtymässä osittain vuodelle 2019, joten vuoden 2018 aikana toteutuu profiloinnin kuluja 0,5 milj. euroa vähemmän kuin on budjetoitu. Myös rakennusten vuosi-
korjauksia ja siivouksia sekä ulkopuhdistuksia on toteutumassa budjetoitua vähemmän.

Henkilöstökulujen ennuste on 64,5 milj. euroa eli 1,1 milj. euroa budjettia vähemmän. Kuljettajien ja tuntipalkkaisten palkkakulut ovat jäämässä budjetoitua pienemmiksi.

HKL:n tilikauden tulosenennuste on 0,5 (TB18: 0) milj. euroa.

Investoinnit

Kesäkuun loppuun mennessä investointimenoja on toteutunut 48,1 milj. eurolla. Suurimmat yksittäiset investoinnit ovat olleet Artic -raitiovaunujen maksut. Vuoden 2018 aikana toimitettavien 20 optiovaunun maksuja on maksettu 22,8 milj. euroa ja toimituksessa olevien 40 vaunun maksuja on suoritettu 5,2 milj. eurolla kesäkuun loppuun mennessä. Raide-Jokerin ratainfra suunnitteluun on toteutunut investointimenoja 4,9 milj. euroa.

16.08.2018

Investointien nettoennuste on 133,4 milj. euroa, kun tulosbudjetin investoinnit ovat 164,9 milj. euroa. Metrovaunujen ja metrosiltojen peruskorjaukset eivät ole toteutumassa siinä laajuudessa vuonna 2018 kuin talousarviovaiheessa ennakoitiin. Myöskään metroasemien ja varikoiden peruskorjaukset eivät ole toteutumassa suunnitellussa aikataulussa.

Tilikauden suurimmat investoinnit ovat uudet raitiovaunut 43,5 milj. euroa. Muita suuria investointeja ovat Raide-Jokerin infra 6,6 milj. euroa, Hakaniemen metroaseman peruskorjaus ja kehittäminen 6,0 milj. euroa, metrovaunujen peruskorjaukset 5,7 milj. euroa, Helsingin metron asetinlaitteen uusiminen 5,3 milj. euroa, Kruunusillat 4,0 milj. euroa ja uudet metrovaunut 3,9 milj. euroa.

Esittelijä

toimitusjohtaja
Ville Lehmuskoski

Lisätiedot

Minna Kivioja, yksikön sihteeri, puhelin: 310 78455
minna.kivioja(a)hel.fi

Liitteet

1 HKL_osavuositarkastus_1-6.2018

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätöshistoria

Liikenneliikelaitoksen johtokunta 03.05.2018 § 68

HEL 2018-004507 T 02 02 01

Päätös

Liikenneliikelaitoksen johtokunta päätti merkitä tiedoksi HKL:n osavuositarkastuksen 1.1. – 31.3.2018.

Esittelijä

toimitusjohtaja
Ville Lehmuskoski

Lisätiedot

Ari Päivärinta, taloussuunnittelupäällikkö, puhelin: 310 78433
ari.paivarinta(a)hel.fi
Ville Lehmuskoski, toimitusjohtaja, puhelin: 310 35091
ville.lehmuskoski(a)hel.fi

4

Helsingin kaupungin talousarvio vuodeksi 2019 ja taloussuunnitelma vuosille 2019 - 2021

HEL 2018-005239 T 02 02 00

Päätösehdotus

Liikenneliikelaitoksen johtokunta päättää hyväksyä liikenneliikelaitoksen vuoden 2019 talousarvioesityksen ja vuosien 2019-2021 taloussuunnitelmaesityksen sekä lähettää ne edelleen kaupunginhallitukselle.

Esittelijä

Yleistä

Johtokunnan jäsenille jaetaan esityslistan liitteenä HKL:n talousarvio- ja taloussuunnitelmaesitys vuosiksi 2019 - 2021. Suunnitelma sisältää tavoitteet, toimintasuunnitelman, tulos- ja rahoituslaskelmat sekä investointi- ja henkilöstösuunnitelman. Investointisuunnitelma on tehty vuosille 2019 - 2028.

HKL:n tavoiteohjelma 2016 - 2024 hyväksyttiin HKL:n johtokunnassa keväällä 2016. Talousarviossa asetetut tavoitteet pohjautuvat HKL:n tavoiteohjelman tavoitteisiin sekä valtuuston vuonna 2017 hyväksymään kaupungin strategiaan.

Toimintaympäristön muutokset

HKL:n toimintaan vaikuttavat merkittävimmät toimintaympäristön muutokset koskevat sekä joukkoliikenneinvestointien ajoittumista, että liikenteen operointiliiketoiminnan kustannustehokkuutta.

HKL mahdollistaa Helsingin seudun väestökasvun hallittua etenemistä toteuttamalla onnistuneesti lukuisia pääkaupunkiseudun kannalta tärkeitä joukkoliikenteen infrastruktuurihankkeita sekä kehittämällä ja tuottamalla kestäviä liikkumispalveluita. HKL:n talousarvion investointeihin vuosille 2019-2028 on tässä talousarviossa vuoden 2018 talousarvioon verrattuna toimintaympäristön muutoksista sekä tarkentuneista suunnittelutiedoista johtuvia muutoksia. Joukkoliikennehankkeet ovat kiinteässä yhteydessä kaupungin muuhun kehitykseen, joten merkittävimmät muutokset liikenneliikelaitoksen investointitasoissa ja näiden ajoittumisesta ovat seurausta tarkentuneista kaupunkikehityksen suunnitelmista ja toteutuksen ajoituksesta.

16.08.2018

Länsimetron käynnistämisen jälkeen ilmenneet tarpeet lisätä junaliikennettä Matinkylään vaikuttavat merkittävästi HKL:n kalustotarpeeseen lisäämällä ja aikaistamalla kalustoinvestointeja.

Väestön ikääntyminen sekä monimuotoisuuden lisääntyminen kasvattaa vaatimuksia joukkoliikennepalvelujen esteettömyydelle, opasteiden selkeydelle sekä korostaa turvallisuuskysymyksiä entistä näkyvämmiin. HKL:n osalta tämä tarkoittaa panostusta asema- ja pysäkkiympäristöjen sekä kaluston viihtyisyyteen ja esteettömyyden lisäämiseen.

Tavoitteenamme on, että myös jatkossa HKL:n hanke- ja teknologiaosaamisen korkean tason ja kustannustehokkuuden ansiosta pääkaupunkiseudun raitio- ja metroliikennehankkeet on yhteiskunnalle kannattavinta toteuttaa HKL:n toimesta.

Merkittävimmät investointien ajoitukseen ja suuruuteen vaikuttavat muutokset edellisvuoden talousarvioesitykseen ovat:

- Kontulan, Herttoniemen, Rautatien ja Kampin metroasemien peruskorjauksen aikaistaminen osana alueiden kaupunkikehityshankkeita ja näiden laajuuden tarkentuminen investointiohjelmaan.
- Vihdintien kaupunkibulevardi.
- Länsimetron junatarve on aikaisemmin arvioitua suurempi, mikä aiheuttaa uusien metrojunien hankintatarpeen lähivuosina.

Suoritemuutokset 2019-2021

Metroliiikenteessä varaudutaan jatkamaan Tapiolaan päättyvien junien liikennettä osin Matinkylään asti ruuhka-aikana vuonna 2019. Oletuksena on, että vyöhykehinnointiluokitus lisää metroliiikenteen käyttöä Espoossa. Muuten suunnittelukaudella 2019-2021 metroliiikenteen tarjonnassa ei tapahdu muutoksia. Länsimetron jatko Kivenlahteen toteutuu suunnittelukauden jälkeen.

Raitioliiikenteen ajokilometrit nousevat vuodesta 2018 vuoteen 2021. Vuonna 2019 suurin muutos on Hämeentien perusrakennuksesta johtuvat poikkeusreitit, jotka lisäävät ajettuja kilometrejä.

Vuonna 2020 on tarkoitus ottaa käyttöön Hernesaaren raitiotien 1. vaihe.

Vuonna 2021 varaudutaan Ilmalan raitiotien käyttöönottoon. Lisäksi Jätkäsaaren raitiolinjasto täydentyy: linjojen 8 ja 9 reitit pitenevät Länsiterminaaliin sekä linjan 7 reitti pitenee Melkinlaiturille. Lisäksi vuonna 2021 Linjan 7 reittiä on tarkoitus jatkaa Meilahteen ja linjan 2 Messukeskukseen.

Talousarvion sitovat tavoitteet 2019

Talousarviossa on esitetty HKL:n sitovat toiminnalliset tavoitteet:

- Tilikaudella saavutetaan vähintään nollatulos.
- Toiminnan kokonaiskustannukset per paikka-km laskevat (positiivinen tuottavuuskehitys).
- Liikennöinnin luotettavuus raitio- ja metroliikenteessä säilyy vähintään vuoden 2016 tasolla (Raitio 2016: 99,84 %; Metro 2016: 99,84 %).
- Raitio- ja metroliikenteen asiakastyytyväisyys säilyy vähintään vuoden 2016 tasolla (Raitio 2016: 4,04; Metro 2016: 4,19).
- Matkustajien kokema järjestys ja turvallisuus säilyy vähintään vuoden 2016 tasolla (Raitio 2016: 4,22; Metro 2016: 4,18).

Talousarvion muut toiminnalliset tavoitteet

Talousarviossa on esitetty HKL:n henkilöstötavoitteet:

- Henkilöstötyytyväisyyskyselyssä mitattu johtamisen ja esimiestyön arvosana paranee.
- Vakavista työtapaturmista johtuvien sairauspoissaolopäivien määrä laskee 25 %.

Talousarviossa on esitetty HKL:n kehittämistavoitteet:

- Seuraavien strategisten kehitysohjelmien toteutuminen suunnitelman mukaisesti:
 - Operatiivisen tehokkuuden kehitysohjelma
 - Omaisuuden hallinnan kehitysohjelma
 - Turvallisuuden kehitysohjelma
 - Henkilöstöohjelma
- Raide-Jokerin toteutus etenee suunnitelman mukaisesti.
- Kruunusiltojen valmistelu etenee suunnitelman mukaisesti.
- Varikkostrategian valmistelu ja toteutus etenevät suunnitelman mukaisesti.

Edellä mainittujen tavoitteiden lisäksi esityksen liitteenä olevassa talousarviokirjassa on esitetty HKL:n ympäristö- ja vastuullisuustavoitteet, energiatehokkuustavoitteet sekä esteettömyystavoitteet.

Käyttötalous 2019

HKL:n liikevaihto on 228,1 (2018: 210,3) milj. euroa vuonna 2019. Liikevaihto muodostuu seuraavista eristä:

- HSL:ltä laskutettavista liikennöintikorvauksista raitioliikenteestä 57,0 (2018: 53,3) milj. euroa, metroliikenteestä 43,4 (2018: 41,4) milj. euroa ja Suomenlinnan lauttaliikenteessä 4,6 (2018: 3,6) milj. euroa eli yhteensä 105,0 (2018: 98,3) milj. euroa. Metro- ja raitioliikenteessä korvaustasoa nostaa uudesta vaunukalustosta tulevat poistot ja korot, jotka HKL korvaa liikennöintikorvauksessa. Lauttaliikenteessä korvaustaso nousee liikennöintikonseptin muutoksen vaikutuksesta, mikä mahdollistaa paremman palvelutason lauttaliikenteessä, sekä aluksen poikkeuksellisen suuresta peruskorjaustyypisistä määräraikaistelukoinnista.
- HSL:ltä laskutettavasta infrakorvauksesta 86,2 (2018: 80,9) milj. euroa. Infrakorvaus sisältää metro-, raitio-, juna-, bussi- ja lauttaliikenteen liikenteen infraomaisuuden pääomakuluja sekä ylläpito- ja hallintokuluja.
- Helsingin kaupungilta saatavasta tuesta 22,9 (2018: 18,0) milj. euroa. Tuella korvataan sellaiset infran kaltaiset menoerät, joita HKL ei voi laskuttaa HSL:ltä HSL:n perussopimuksen mukaan. Länsimetron pääomakulut siltä osin kuin HSL ei niitä korvaa nostavat kaupungin tukea vuonna 2019.
- Muista myyntituotoista 14,1 (2018: 13,0) milj. euroa, joka sisältää pääosin HKL:n laskutusta länsimetron ylläpidosta LM Oy:ltä.

Aineita ja tarvikkeita on budjetoitu 20,9 (2018: 20,4) milj. euroa. Suurin erä on sähkömaksut 11,6 (2018: 11,3) milj. euroa.

Ulkopuolisten palvelujen ostoihin on budjetoitu 46,4 (2018: 42,7) milj. euroa. Suurimmat yksittäiset menoerät ovat vartiointi 7,3 (2018: 7,3) milj. euroa, asiantuntijapalvelut 6,5 (2018: 5,7) milj. euroa, Suomenlinnan lauttaliikenteen korvaus 4,6 (2018: 3,6) milj. euroa, koneiden korjaukset ja huollot 2,9 (2018: 2,3) milj. euroa, rakennusten siivoukset 2,8 (2018: 2,4) milj. euroa, koneiden ja laitteiden kunnossapito 2,7 (2018: 2,3) milj. euroa ja muut ulkopuoliset palvelut 2,7 (2018: 1,8) milj. euroa. Muihin ulkopuolisiin palveluihin on budjetoitu kaupunkipyöräpalvelun palvelumaksut, jotka nousevat palvelun laajentumisen myötä.

Palkkojen ja palkkioiden arvioidaan olevan 52,9 (2018: 50,5) milj. euroa. Henkilösivukulut ovat yhteensä 14,4 (2018: 13,9) milj. euroa. HKL:n keskimääräinen henkilömäärä on 1 263 henkilöä vuonna 2019. Henkilöstömäärässä ei tapahdu merkittävää muutosta vuoteen 2018 verrattuna. Palkoissa on huomioitu työehtosopimuksen mukaiset palkankorotukset.

Talousarviovuonna poistot ovat 51,8 (2018: 45,8) milj. euroa. Poistotaso nostaa uusien metro- ja raitiovaunujen poistot 3,2 milj. eurolla.

Myös metroasemien peruskorjaukset ja kantametrin kulunvalvonnan käyttöönotto lisäävät poistoja vuonan 2019.

Liiketoiminnan muut kulut ovat 28,6 (2018: 26,2) milj. euroa. Liiketoiminnan muissa kuluissa suurin erä on vuokrat ja vastikkeet. HKL:n Länsimetro Oy:lle maksamat hoito- ja rahoitusvastikkeet nostavat vastikemenoja 2,8 milj. eurolla vuodesta 2018.

Lainojen korkokulut ovat 7,1 (2018: 5,1) milj. euroa vuonna 2018. HKL maksama tuottotavoite pääomalle A on 9 % eli 8,4 milj. euroa vuodessa. Lisäksi HKL palauttaa Helsingin kaupungille HSL:ltä laskutetut infraomaisuuden korkotuotot 20,2 (2018: 19,5) milj. euroa. Vastaavat korkotuotot ovat tulona HSL:ltä HKL:n liikevaihdossa.

HKL:n tulos ennen varauksia on 1,9 (2018: 1,5) milj. euroa.

Käyttötalous 2020-2021

Taloussuunnitelmavuodet 2020-2021 on taloussuunnittelussa laskettu vuoden 2019 rahanarvossa.

Vuosina 2020-2021 menoeristä aineissa, palveluissa ja henkilöstömenoissa on sisällä tuottavuuden parantumista. Tuottavuustavoitteet tarkentuvat kun HKL:n operatiivisen tehokkuuden kehittämisohjelman tavoitteet ja konkreettiset toimenpiteet tarkentuvat.

Henkilöstökulut nousevat vuonna 2020, kun lomarahojen Kiky-leikkaus ei ole enää voimassa.

Vuosina 2020-2021 HKL:n poisto- ja korkomenot kasvavat selvästi. Myös Länsimetro Oy:lle maksettavat rahoitusvastikkeet nousevat vuosittain.

Vuosien 2020 ja 2021 menojen noususta liikennöintimenojen osuus tullaan kattamaan HSL:n liikennöintikorvaustuloilla. Infrakulujen noususta ylläpitokulujen osuus kokonaisuudessaan sekä pääomakuluista puolet tullaan kattamaan HSL:n infrakorvauksella. Toinen puoli infran pääomakuluista katetaan kaupungin suoralla tuella.

Investointisuunnitelma 2019-2028

Liikennelaitoksen investointisuunnitelma kattaa vuodet 2019-2028. Investointien yhteissumma on 1 494,0 milj. euroa.

Vuosien 2019-2028 suurin yksittäinen investointihanke on Kruunusillat-hanke, johon on varattu suunnitelmakaudelle 289,9 milj. euroa. Liikennöintiä varten hankittavaan uuteen raitiovaunukalustoon on varattu

114,4 milj. euroa sekä rata- ja siltainvestointeihin sekä varikkoon yhteensä 175,5 milj. euroa.

Raide-Jokeri -hankkeeseen on varattu suunnitelmakaudelle 253,9 milj. euroa, johon sisältyvät uudet raitiovaunut 78,8 milj. euroa ja uusi varikko 57,1 milj. euroa sekä ratainvestoinnit 118,0 milj. euroa; ratavaraus sisältää vain Helsingin kaupungin osuuden vähennettynä valtionosuudella.

Investointisuunnitelmassa on varauduttu Vihdintien kaupunkibulevardiin käyttöönottoon suunnittelukaudella sekä Malmin raitiotien suunnitteluun ja rakentamisen aloittamiseen suunnittelukauden lopussa.

Suunnittelukauden lopussa on varauduttu uuden metrokaluston ja automaattimetron hankinnan aloittamiseen sekä vanhan matalalattiaraitiovaunukaluston uusimiseen (yhteensä 2027-2028: 37,0 milj. euroa). Näiden hankkeiden hankinta-arvoksi on arvioitu yhteensä yli 600,0 milj. euroa, joten investointien toteutus on suurelta osin lykätty suunnitelmakauden jälkeisille vuosille. Tarkempi investointien ajankohta selviää lähivuosina.

Vuoden 2019 suurin yksittäinen investointihanke on Raide-Jokerin infran rakentaminen ja suunnittelu 26,0 milj. euroa. Muita suuria investointikohteita ovat uusien kantakaupunkiraitiovaunujen hankinta (Articvaunujen optio 3, 10 vaunua) 19,8 milj. euroa, Raide-Jokerin varikko 13,4 milj. euroa ja vanhojen metrovaunujen peruskorjaukset 7,4 milj. euroa.

Rahoitus 2019-2021

HKL nostaa uutta lainaa 692,0 milj. euroa vuosina 2019-2021. Omavaraisuusaste on 41,2 % vuonna 2019, 37,4 % vuonna 2020 ja 32,0 % vuonna 2021.

Vaikutus kaupungin talouteen 2019-2021

HKL:n vaikutus kaupungin talousarvioon tulee kolmen erän kautta: peruspääoman tuotto, HSL:n infrakoron palautus ja kaupungin suora tuki HKL:lle. HKL:n nettovaikutus kaupungin talouteen on 5,8 milj. euroa vuonna 2019, 0,2 milj. euroa vuonna 2020 ja -5,9 milj. euroa vuonna 2021.

Kaupunki maksaa HKL:lle suoraa tukea 22,9 milj. euroa vuonna 2019, 28,0 milj. euroa vuonna 2020 ja 33,7 milj. euroa vuonna 2021.

HKL tarvitsee kaupungin suoraa tukea, koska HKL:llä on inframenoja, joita HKL ei voi laskuttaa HSL:ltä tai muilta tahoilta. HSL:n ja kaupunkien välisessä infrasopimuksessa on määritetty, että infran pääomaku-

luista kaupungit voivat laskuttaa puolet HSL:ltä. Toinen puolisko infran pääomakuluista jää suoraan kaupunkien maksettavaksi; Helsingin osalta HKL laskuttaa infraomaisuuden poistoista 50 % kaupungilta ja infraomaisuuden hankintaan kohdistetut todelliset korkokulut 100 %:sti, koska HKL palauttaa HSL:ltä laskutettavan laskennallisen infrakoron täysimääräisesti kaupungille. Lisäksi HSL:n infrasopimuksessa on rajattu pois tiettyjä infratoimintoja kuten liityntäpysäköinti ja polkupyöräinfra. Kaupungin tukeen sisältyy myös Suomenlinnan tavaraliikennekorvaus, johon HKL ei saa erillistä korvausta muualta.

Esittelijä

toimitusjohtaja
Ville Lehmuskoski

Lisätiedot

Ari Päivärinta, taloussuunnittelupäällikkö, puhelin: 310 78433
ari.paivarinta(a)hel.fi

Liitteet

1 HKL Talousarvio- ja taloussuunnitelmaesitys 2019-2021_16.8.2018

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

5

Liikenneliikelaitoksen johtokunnan lausunto kaupunginhallitukselle talousarvioaloitteesta, joka koskee Myllypuron metrokorttelin kehittä- misen suunnittelua

HEL 2018-003232 T 00 00 03

Lausuntoehdotus

Liikenneliikelaitoksen johtokunta antaa lausunnon kaupunginhallitukselle:

HKL näkee alueen kehittymisen hyvänä asiana ja toteaa myös nykyisen asemakaavan olevan sopiva joukkoliikenteen tarpeisiin Myllypuron alueella.

HKL toteutti Myllypuron metroaseman peruskorjauksen vuosina 2014-2016 ja metroaseman palvelutasoa nostettiin mm. lisäämällä hissi- ja liukuporrasyhteyksiä. Asemalla ei metroliiikenteen näkökulmasta ole tarvetta kehittämistoimille lähitulevaisuudessa.

HKL:n näkökulmasta Myllypuron metroasemakorttelin kehityshankkeen suunnittelun rahoituksen tulee tulla hankkeeseen ryhtyvältä. HKL:llä ei ole suunnitelmia lähteä kehittämään metroasemakorttelia eikä HKL ole varautunut siihen investointisuunnitelmissaan vuosille 2019-2028.

Asemakaavoituksessa tulee ottaa huomioon metroaseman ja metroliiikenteen läheisyys ja siitä mahdollisesti aiheutuvat melu- ja värinähaitat ympäristölle sekä taata metroliiikenteen häiriötön toiminta.

Mahdollisen laajentamisen toteutuksessa on huomioitava metroliiikenteen asettamat merkittävät rajoitukset rakentamiselle ja suunnittelulle.

Esittelijä

toimitusjohtaja
Ville Lehmuskoski

Lisätiedot

Anne Mannerkorpi, Isännöitsijä, puhelin: 310 35943
anne.mannerkorpi(a)hel.fi

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

6

**Liikenneliikelaitoksen johtokunnan lausunto kaupunginhallitukselle
HSL:n toiminta- ja taloussuunnitelmaehdotuksesta vuosille 2019-
2021**

HEL 2018-007191 T 00 01 06

Lausuntoehdotus

Liikenneliikelaitoksen johtokunta antaa seuraavan lausunnon:

Yleistä

HSL:n hallitus on käsitellyt HSL:n alustavaa taloussuunnitelmaa kokouksessaan 12.6.2018. HSL:n hallitus samalla päätti pyytää taloussuunnitelmasta jäsenkuntien lausunnot.

HSL pyytää lausuntoa erityisesti seuraavista asioista:

- strategiasuunnitelmasta,
- liikenteen palvelutasosta ja palvelutason muutoksista,
- kuntaosuuksien tasosta,
- lipputulotavoitteista TTS-kaudella,
- tarkastusmaksun korottamisesta ja
- kuntakohtaisen ylijäämän käytöstä tai alijäämän takaisin maksamisesta suunnitelmakaudella 2019 – 2021.

Helsingin kaupungin lausunto toimitetaan HSL:lle 31.8.2018 mennessä.

HKL tuottaa HSL:lle raitio-, metrol liikenteen ja Suomenlinnan lauttaliikenteen sekä Helsingin alueella myös joukkoliikenteen infraan ja joukkoliikenteen sosiaali tiloihin liittyvät palvelut. Lisäksi HKL:llä on yhteistyösopimuksia HSL:n kanssa mm. tilojen vuokraamisesta ja IT-palveluista.

HKL on liikennepalvelujen tuottamisessa HSL:n tärkein yhteistyökumppani, kun HKL vastaa kokonaan raitio- ja metrol iikenteestä sekä Suomenlinnan liikenteestä.

Strategiasuunnitelma

HKL:n mielestä HSL:n toimintastrategia ja strategiset tavoitteet antavat hyvän perustan toiminnalle. HKL:n mielestä HSL:n visio ”Kestävällä liikumisella sujuva arki ja maailman toimivin kaupunkiseutu” toteuttaa hyvin osaltaan Helsingin kaupungin ja seudun kehittämisen tavoitteita kokonaisvaltaisesti liittämällä joukkoliikenteen palvelut osaksi seudun kokonaisvaltaista kehitystä. On hyvä, että strategiassa myös pyöräily ja

16.08.2018

kävely nähdään osana kestävän liikkumisen kokonaisuuden suunnittelua. Myös HKL:n tavoiteohjelman valmistelussa yksi keskeisimmistä lähtökohdista on ollut kehittää toimintaa niin, että HKL entistä paremmin ja vaikuttavammin tukisi HSL:n strategisten tavoitteiden toteutumista.

HKL näkee positiivisena, että HSL on uudessa strategiassaan pyrkinyt kehittämään strategiassa asetettujen tavoitteiden mittareita. HKL:n näkemyksen mukaan strategian tavoitteita olisi varaa kuitenkin edelleen konkretisoida selkeämmiksi (mitattavuus, aikaan sitovuus, selkeys), jotta sen avulla pystytään arvioimaan toiminnan onnistuneisuutta ja tehtyjä muutoksia riittävän läpinäkyvästi, muun muassa suunnittelun laadun ja taloudellisuuden suhteen.

HKL näkee asiakaslähtöisyyden, asiakaspalvelun ja uusien palvelujen kehittämisen keskeisenä joukkoliikenteen suosiota kasvattavana tekijänä. Panostukset digitaalisiin palveluihin sujuvoittavat liikennettä ja vastaavat asiakkaiden kysyntään. HKL näkee arvokkaana HSL:n panostuksen erityisesti palvelun laadun kehittämiseen asiakaskokemuksen kehittämisen keinona sekä keinona lisätä joukkoliikenteen kulkumuutosuutta houkuttelemalla matkustajia joukkoliikenteen piiriin pois yksityisautoilusta. On kannatettavaa, että asiakaskokemuksen mittaamiseen on olemassa selkeät yhdenmukaiset mittarit, joiden perusteella tavoitteen toteutumista voidaan seurata kokonaisuutena sekä myös operaattoritasolla. Runkoverkon ja uudistumisen osalta mittareiden kohdistaminen tavoitteen toteutumisen seurantaan vaatii vielä kehittämistä siten, että pystyttäisiin entistä paremmin arvioimaan runkoverkkojen vaikutusta kestävien kulkutapojen kasvuun ja seudun ilmastotavoitteisiin. Olisiko esimerkiksi uusille alueille muuttavien asukkaiden omistamien yksityisautojen määrä mahdollinen epäsuora mittari.

Vuosilippu on hyvä uusi lipputuote. Se tulee olemaan joukkoliikenteen kanta-asiakkaalle vaivaton ja hieman kuukausittain ostettavaa lippua edullisempi vaihtoehto. Asiakkaan kannalta toimivaksi tämän tuotteen tekee se, että lipun voi maksaa kuukausittain.

On tärkeää, että HSL on mukana mahdollistamassa uusien kestävän liikenteen innovaatioiden jalkauttamista. Kehitystyössä tulisi myös täysipainoisesti hyödyntää mahdollisuuksia avoimien innovaatioiden ja joukkoliikenteen alustan kehittämiseen yhteistyössä yksityisen sektorin innovatiivisten yritysten sekä operaattoreiden kanssa. HSL:n tulisi kehittää systemaattisesti omaa osaamistaan innovaatioverkostojen johtamisessa. Sen lisäksi, että HSL seuraa asiakastyytyväisyyttä suhteessa alihankkijoidensa palveluihin, olisi HSL:n hyvä mitata pitkäjänteisesti myös yhteistyökumppaneidensa tyytyväisyyttä HSL:n suhteen. Vain

molemminpuolisesti kannustavaksi koetussa yhteistyössä HSL:n on mahdollista löytää ja hyödyntää uusien toimijoiden innovaatioita.

HKL:llä on käynnissä HKL:n strategiaan pohjautuva operatiivisen tehokkuuden kehitysohjelma. Tavoitteena on parantaa HKL:n tuottavuutta huomattavasti. Tuottavuutta seurataan erilaisilla mittareilla, jotka on sidottu HKL:n tuottamiin suoritteisiin. Myös HSL:n olisi hyvä asettaa selkeitä tuottavuustavoitteita ja asettaa tavoitteita tukevat selkeät, suorat taloudellisen tuottavuuden mittarit (kuten esimerkiksi eur/tuotettu paikka-km, eur/matka, hallinnon kulut, henkilöstökulut, investointien kannattavuus jne.). Mittarit kiinnittäisivät hyvin huomiota HSL toiminnan tuottavuustavoitteisiin ja -kehitykseen pitkällä aikajänteellä.

Liikenteen palvelutaso ja palvelutason muutokset

Helsingin joukkoliikenteen palvelutasoon liittyvät muutokset pohjautuvat yhteistyössä valmisteltuihin suunnitelmiin. Raitiolinjaston kehittäminen ja niiden liikenteeseen tehtävät muutokset ovat Helsingin tavoitteiden mukaisia.

HSL esittää taloussuunnitelmassa, että on varauduttava jatkamaan Tapiolaan päätyvien metrojunien liikennettä Matinkylään ruuhka-aikana. Metroliikenteen kysyntä tulee lisääntymään vyöhykehinnittelun käyttöönoton jälkeen.

HKL arvioi, että osa Tapiolaan päätyvistä metrojunista on kyllä teknisesti mahdollista jatkaa Matinkylään. Ennen jatkon toteuttamista HSL:n on yhdessä HKL:n kanssa varmistettava, että metrojunankuljettajia on riittävästi metroliikenteen lisäämiseen.

Helsingin (HKL:n) liikennöinti- ja infrakorvauslaskutus HSL:ltä 2019-2021

HSL:n taloussuunnitelmassa HKL:ää koskevat liikennöinti- ja infrakorvausluvut perustuvat HKL:n antamiin alustaviin laskelmiin huhtikuussa 2018. Raitio- ja metroliikenteen liikennöintikorvaukset sekä infrakorvaukset ovat hieman päivittyneet kesän aikana. HKL:n johtokunta hyväksyy HKL:n talousarvion ja taloussuunnitelman 2019-2021 elokuussa.

Alla on vertailtu HSL:n alustavan taloussuunnitelman 2019 - 2021 ja HKL:n talousarvio- ja taloussuunnitelmaesityksen 2019 - 2021 lukuja. HKL esittää, että siltä osin kuin luvuissa on poikkeamia, HSL päivittää luvut vastaamaan HKL:n esittämiä talousarviolukuja lopullisessa taloussuunnitelmassaan yhteistyössä HKL:n kanssa.

Raitio-, metro- ja lauttaliikenteen liikennöintikorvaus

Milj. euroa	2019	2020	2021
-------------	------	------	------

16.08.2018

Korvaukset, HSL TS	104,6	107,2	112,1
Korvaukset, HKL TA	105,0	109,0	112,8
Erotus	0,4	1,8	0,7

Infrakorvaukset

Milj. euroa	2019	2020	2021
Korvaus, HSL TS	86,3	87,4	89,2
Korvaus, HKL TA	86,2	87,3	89,0
Erotus	-0,1	-0,1	-0,2

Liikennöinti- ja infrakorvaukset yhteensä

Milj. euroa	2019	2020	2021
Liikennöinti- ja infrakorvaus, HSL TS	190,0	194,7	201,3
Liikennöinti- ja infrakorvaus, HKL TA	191,1	196,3	201,8
Erotus	0,1	1,6	0,5

Esittelijän perustelut

Lausuntopyyntö

Kaupunginkanslia on pyytänyt HKL:n johtokuntaa antamaan asiasta lausunnon kaupunginhallitukselle 16.8.2018 mennessä. Lausuntoa on pyydetty myös kaupunkiympäristölautakunnalta.

Yleistä

Helsingin seudun liikenne -kuntayhtymän (HSL) perussopimuksen mukaan kuntayhtymällä on oltava taloussuunnitelma, joka ajoittuu kolmelle seuraavalle vuodelle. Taloussuunnitelma tarkistetaan vuosittain. HSL:n hallitus laatii ehdotuksen taloussuunnitelmaksi. Ehdotuksesta pyydetään jäsenkuntien lausunnot. Taloussuunnitelman tulee sisältää mm. strategiasuunnitelma sekä tariffien ja palveluverkon muutoksia koskevat suunnitelmat.

HSL on pyytänyt kaupungin lausuntoa taloussuunnitelmaehdotuksesta 2019 - 2021 ja siihen liittyen strategiasuunnitelmasta, liikenteen palvelutasosta ja palvelutason muutoksista, kuntaosuuksien tasosta, lippu- ja lotavoitteista TTS-kaudella, tarkastusmaksun korottamisesta ja kunta-kohtaisen yli- tai alijäämän käytöstä suunnitelmakaudella.

HSL:n strategiasuunnitelma 2018-2021

HSL:n perustehtävä on uuden strategian mukaan tarjota houkutteleva ja tehokas joukkoliikenne sekä kehittää yhteistyössä toimivaa liikkumi-

16.08.2018

sen kokonaisuutta. HSL:n uusittu visio on ”Kestävällä liikkumisella sujuva arki ja maailman toimivin kaupunkiseutu”. Vision kolme keskeistä asiaa ovat: kestävyys, sujuvuus ja seudun toimivuus.

Uuden strategian viisi strategista painopistettä ovat:

1. erinomainen asiakaskokemus
2. tehokas runkoverkko
3. ennakointi ja uudistuminen
4. aktiivinen yhteistyö
5. kestävä talous

HSL:n uusittu strategia tullaan hyväksymään HSL:n yhtymäkokouksessa syksyllä 2018.

Taloussuunnitelma

HSL:n toimintamenojen on vuonna 2019 arvioitu olevan yhteensä 747,3 milj. euroa. Toimintamenot kasvavat vuoden 2018 toteutumaennusteesta 42,5 milj. euroa (+ 6,0 %). Vuonna 2020 toimintamenojen arvioidaan olevat 766,6 milj. euroa ja vuonna 2021 772,9 milj. euroa.

Joukkoliikenteen operointikustannukset vuonna 2019 ovat 528,3 milj. euroa, mikä muodostaa 70,7 % HSL:n toimintamenoista. Liikennemuodoittain kustannukset jakautuvat seuraavasti: bussiliikenne 332,8 milj. euroa (63 %), junaliikenteen 90,8 milj. euroa (17 %), raitioliikenne 56,2 milj. euroa (11 %), metroliikenne 43,8 milj. euroa (8 %) ja lauttaliikenne 4,6 milj. euroa (1 %). Joukkoliikenteen hoidon kustannustason arvioidaan nousevan keskimäärin 2,4 % edellisvuoden tasosta.

HSL:n kautta laskutettava kuntien joukkoliikenteen infrasta maksettava käyttökorvaus on kasvanut voimakkaasti Kehäradan ja Länsimetron myötä. Inframenoihin sisällytetään 50 % investointien poistoista ja koroista sekä hallinto- ja ylläpitokulut täysimääräisinä. Inframenot vuonna 2019 ovat 150,7 milj. euroa, josta metron osuus on 110,2 milj. euroa.

Lipputuloja arvioidaan vuonna 2019 kertyvän 371,3 milj. euroa, mikä olisi 0,7 % vähemmän kuin vuoden 2018 lipputulojen toteutumaennuste. Uuden vyöhyketariffin mukaiset lippujen hinnat on tässä vaiheessa määritelty niin, että laskennallinen lipun hintojen muutosprosentti koko ABCD alueen lippujen hinnoissa on -3,4 %. AB vyöhykkeen lippujen osuuden arvioidaan muodostavan 69 % lipputulokertymästä, BC lippujen osuuden 10 % ja ABC lippujen 14 %. Loput vyöhykkeet tuovat 7 % lipputuloista. HSL:n hallitus päättää lippujen hinnoista erikseen omana asianaan syksyn 2018 aikana.

Syksyllä 2018 HSL on ottamassa käyttöön vuosilipun, joka laskutetaan kuukausittain. Vuosilippu tulee olemaan noin 10 % edullisempi kuin tavallinen kausilippu.

Matkustajamäärän arvioidaan kasvavan noin 1,5 %.

Lipputulosten arvioidaan vuonna 2020 olevan 376,9 milj. euroa ja vuonna 2021 382,6 milj. euroa.

Helsingin kuntaosuuden on vuonna 2019 arvioitu olevan 217,1 milj. euroa. Vuoden 2018 kuntaosuuden toteutumaennuste on 194,6 milj. euroa. Helsingille on kertynyt ylijäämää aiemmilta vuosilta yhteensä 39,7 milj. euroa.

Tarkastusmaksua esitetään korotettavaksi 80 eurosta 100 euroon.

Keskeisiä muutoksia suunnitelmakaudella

Uusittu kaarimalliin perustuva vyöhykehinnointelu otetaan käyttöön vuonna 2019. Vyöhykemallin myötä lipputuotteet ja hinnoittelu muuttuvat merkittävästi.

Bussiliikenteessä kilpailutetaan ensimmäiset kohteet, joissa käytetään ladattavia sähköbusseja. Vuonna 2019 aloitetaan liikenne sähköbusseilla osalla Leppävaaran liityntäliikenteestä. Leppävaaran terminaalien latausjärjestelmä hankitaan HSL:n kilpailuttamana palveluna.

MAL- 2019 suunnitelma valmistuu vuoden 2019 alussa. Suunnitelman pohjalta tehdään MAL- sopimuksen 2020-2023 valmistelu ja käydään sitä koskevat neuvottelut. Vuoden 2020 alussa ohjelmoidaan seuraava MAL- 2023 suunnittelukierros ja valmistellaan sitä koskeva puiteohjelma ja tarvittavat sopimukset hyväksyttäväksi

Merkittävimmät liikenteen palvelutasomuutokset suunnitelmakaudella ovat:

- runkolinja 500 Itäkeskus-Munkkivuori aloittaa elokuussa 2019
- runkolinja 510 Herttoniemi-Tapiola aloittaa elokuussa 2019
- runkolinja 570 Mellunmäki-Aviapolis aloittaa syksyllä 2020
- runkolinja 200 Elielinaukio-Espoon keskus syksyllä 2020
- osa Hämeentietä keskustaan ajavasta bussiliikenteestä siirretään kulkemaan Kalasataman terminaaliin syksyllä 2020
- raitioliikennettä kehitetään RAILI-linjastosuunnitelman mukaisesti.

Esittelijä

toimitusjohtaja
Ville Lehmuskoski

Lisätiedot

Postiosoite
PL 53250
00099 HELSINGIN KAUPUNKI

Käyntiosoite
Toinen linja 7 A
Helsinki 53

Puhelin
3101071
Faksi

Y-tunnus

Tilinro

Alv.nro

Ari Päivärinta, taloussuunnittelupäällikkö, puhelin: 310 78433
ari.paivarinta(a)hel.fi

Liitteet

1	HSL_hallitus_ptk_12.6.2018_lausuntopyyntö_taloussuunnitelma
2	HSL_taloussuunnitelma_2019_2021

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

7

HKL:n kiinteistöissä tehtävät rakennusautomaatiojärjestelmän huolto- ja korjaustyöt

HEL 2018-007615 T 02 08 02 01

Päätösehdotus

Liikenneliikelaitoksen johtokunta päättää oikeuttaa liikenneliikelaitoksen tilaamaan suorahankintana HKL:n kiinteistöissä tehtäviä rakennusautomaatiojärjestelmän (RAU) huolto- ja korjaustyitä Caverion Suomi Oy:ltä tarjouksen 4.6.2018 mukaisesti sopimuskaudella 1.9.2018 - 31.12.2024 yhteensä enintään 1.000.000,00 euron arvonlisäverottomaan kokonaishintaan.

Esittelijän perustelut

Rakennusautomaatiojärjestelmän tarkoituksena on ohjata automaattisesti rakennusten lämmitys-, valvonta-, hälytys- ja ilmanvaihtojärjestelmiä. Rakennusautomaatiojärjestelmä on kytketty HKL:n turvavalvomon.

HKL:n käytössä on Caverion Suomi Oy:n toimittama rakennusautomaatiojärjestelmä. Caverion Suomi Oy on toimittanut rakennusautomaatiojärjestelmän myös länsimetroon.

Rakennusautomaatiojärjestelmän huolto- ja korjaustyöt jaetaan kahden eri osakokonaisuuteen: automaatiojärjestelmälaitteiston asennukseen ja huoltotöihin sekä automaatiojärjestelmän ohjelmointiin ja konfigurointiin. HKL:n tekemän selvityksen mukaan automaatiojärjestelmän ohjelmointia ja konfigurointia ilman riskiä liikennöintiin vaikuttavista ongelmista voi tehdä vain Caverion Suomi Oy.

Laite- ja ohjelmistokannan yhdenmukaisuuden pitämiseksi on tarkoituksenmukaista, että rakennusautomaatiojärjestelmän huolto- ja korjaustyöt sekä tarvikkeet tilataan Caverion Suomi Oy:ltä suorahankintana.

Koska osa rakennusautomaatiojärjestelmästä/valvontakeskuksista ovat vanhoja, kyse on toistia, jotka eivät ole ennakoitavissa. Tästä syystä päätöksen kokonaishinta perustuu arvioon HKL:n RAU-järjestelmän ylläpidon ja huollon kustannuksista.

HKL:n tekemän selvityksen perusteella Caverion Suomi Oy:n hinnat ovat markkinatasoiset.

16.08.2018

Erityisalojen hankintalaki 1398/2016 43 §, mom 2: "teknisistä, taiteellisista tai yksinoikeuden suojaamiseen liittyvistä syistä vain tietty toimitaja voi toteuttaa hankinnan."

Aikaisemmat päätökset:

Yksikön johtajan päätös 127 §, 14.12.2010 150.000,00 euroa (alv 0 %)

Yksikön johtajan päätös 123 §, 21.12.2012 150.000,00 euroa (alv 0 %)

Yksikön johtajan päätös 79 §, 15.8.2013 150.000,00 euroa (alv 0 %)

Yksikön johtajan päätös 119 §, 18.12.2015: 150.000,00 euroa (alv 0 %)

Tämän päätöksen jälkeen rakennusautomaatiojärjestelmien huolto- ja korjaustöitä on tilattu yhteensä enintään 1.600.000,00 eurolla (alv 0 %).

Esittelijä

yksikön johtaja
Artturi Lähdetie

Lisätiedot

Marko Hartikainen, lvi-valvoja, puhelin: 310 35580

marko.hartikainen(a)hel.fi

Tuomas Alakurtti, hankinnan valmistelija, hankinta-asiantuntija, puhelin: 310 78501

tuomas.alakurtti(a)hel.fi

Muutoksenhaku

Muutoksenhaku hankintapäätökseen, liikenneliikelaitoksen johtokunta

Otteet

Ote

Hankinta

Kirjanpito

Sopimussihteeri

Yksikön johtaja

Lvi-valvoja

Hankinta-asiantuntija

8

Erottajan raitiovaunujen sähkönsyöttöaseman muutostyön suunnittelun ja rakentamisen hankesuunnitelma

HEL 2018-002287 T 08 00 08

Päätösehdotus

Liikenneliikelaitoksen johtokunta päättää korottaa ja hyväksyä Erottajan raitiovaunujen sähkönsyöttöaseman muutostyön suunnittelun ja rakentamisen hankesuunnitelman yhteensä enintään 1 200 000,00 euron arvonlisäverottomaan kokonaishintaan.

Esittelijän perustelut

Hankkeesta on aiempi toimitusjohtajan päätös 26.2.2018 (§ 18) Erottajan sähköaseman muutos ja laajennus hankesuunnitelma, jossa kokonaiskustannusarvio oli 700 000 euroa (alv 0 %).

Suunnittelu- ja rakentamiskustannukset ovat tarkentuneet ja ovat nousemassa 1 200 000,00 euroon (alv 0 %).

Erottajan aluesuunnittelulla muutetaan katu- ja puistoalueita. Erottajan sähkönsyöttöasema (SSA) sijaitsee Stockmannin maanalaisen rampin vieressä. Ramppi on tarkoitus täyttää ja maanpinta tasata. SSA jää maan alle, joten tarvitaan kulkureitti huoltotöitä ja erillinen luukku isoja, laitteiston vaihtoon liittyviä töitä varten. Hankkeessa syöttöaseman kulkureitti rakennetaan kokonaan uusiksi. Tiloihin asennetaan tehokkaampi ilmastointi maan alaisen tilan takia. Uudet laitteet joudutaan osin sijoittamaan maanpinnalle.

Syöttöaseman laitteiston osa (keskijännitekojeisto-osin yhteinen Helsingin Sähköverkko Oy:n kanssa) on käyttöikänsä päässä ja siinä on esiintynyt vikoja. Raitioliikenteen sähkönsyötön varmistamiseksi tarvitaan kojeisto uusittavaksi.

Erottajan SSA:n keskijännitelaitteisto on käyttöikänsä päässä ja laitteiston uusiminen on lähivuosien hankkeita. Kojeistossa on esiintynyt ikääntymisen aiheuttamia vikoja (kuluneisuus). Uusi laitteisto on muuttuneiden laitteistovaatimusten takia suurempi kuin vanha. Uusi laitteisto ei mahdu entiseen tilaan: syöttöasema on pieni ja täyteen rakennettu. Tulevan aluerakentamisen yhteydessä voidaan nykyistä asemaa laajentaa täytettävän rampin kohdalle niin että saadaan lisätilat uudelle kojeistolle. Samalla syöttöaseman laitteistojen tilanjakoa voidaan tilatarpeen mukaan muuttaa. Mm. ilmastointi muuttuu tehokkaammaksi ja tarvitsee lisätilaa syöttöaseman jäädessä kokonaan maan alle. Lisätila mahdollistaa myös DC kojeiston laajentamisen, mikäli liikennetarpeet tulevat

16.08.2018

muuttumaan. Hankkeessa on kyse myös varautumisesta kasvaviin liikennemääriin Mannerheimintielle ja Erottajan alueella.

Esittelijä

yksikön johtaja
Artturi Lähdetie

Lisätiedot

Pekka Korpela, sähköjärjestelmäpäällikkö, puhelin: 310 35007
pekka.korpela(a)hel.fi

Muutoksenhaku

Oikaisuvaatimusohje, liikenneliikelaitoksen johtokunta

Otteet

Ote

Hankinta
Talouspalvelut
Yksikön johtaja
Projektipäällikkö
Hankepäällikkö
Järjestelmäinsinööri

Päätöshistoria

Kaupunkiympäristön toimiala Liikenneliikelaitos Toimitusjohtaja 26.02.2018 § 18

HEL 2018-002287 T 08 00 08

Päätös

Toimitusjohtaja päätti hyväksyä liitteen mukaisen Erottajan raitiovaunujen sähkönsyöttöaseman muutostyön suunnittelun ja rakentamisen hankesuunnitelman yhteensä enintään 700 000,00 euron arvonlisäverottomaan kokonaishintaan.

Päätöksen perustelut

Erottajan aluesuunnittelulla muutetaan katu- ja puistoalueita. Erottajan sähkönsyöttöasema sijaitsee Stockmannin maanalaisen rampin vieressä. Ramppi on tarkoitus täyttää ja maanpinta tasata. SSA jää maan alle, joten tarvitaan kulkureitti huoltotöitä ja erillinen luukku isoja, laitteiston vaihtoon liittyviä töitä varten. Hankkeessa syöttöaseman kulkureitti rakennetaan kokonaan uusiksi. Tiloihin asennetaan tehokkaampi ilmas-

16.08.2018

tointi maan alaisen tilan takia. Uudet laitteet joudutaan osin sijoittamaan maanpinnalle.

Syöttöaseman laitteiston osa (keskijännitekojeisto-osin yhteinen Helsingin Sähköverkko Oy:n kanssa) on käyttöikänsä päässä ja siinä on esiintynyt vikoja. Raitioliikenteen sähkönsyötön varmistamiseksi tarvitaan kojeisto uusittavaksi.

Erottajan SSA:n keskijännitelaitteisto on käyttöiän päässä ja laitteiston uusiminen on lähivuosien hankkeita. Kojestossa on esiintynyt ikääntymisen aiheuttamia vikoja (kuluneisuus). Uusi laitteisto on muuttuneiden laitteistovaatimusten takia suurempi kuin vanha. Uusi laitteisto ei mahdu entiseen tilaan: syöttöasema on pieni ja täyteen rakennettu. Tulevan aluerakentamisen yhteydessä voidaan nykyistä asemaa laajentaa täytettävän rampin kohdalle niin että saadaan lisätilat uudelle kojeistolle. Samalla syöttöaseman laitteistojen tilanjakoa voidaan tilatarpeen mukaan muuttaa. Mm. ilmastointi muuttuu tehokkaammaksi syöttöaseman jäädessä kokonaan maan alle. Tämä tarvitsee lisätilaa.

Lisätila mahdollistaa myös DC kojeiston laajentamisen mikäli liikennetarpeet tulevat muuttumaan. Tällä varaudutaan kasvaviin liikennemääriin Mannerheimintiellä ja Erottajan alueella.

Lisätiedot

Pekka Korpela, sähköjärjestelmäpäällikkö, puhelin: 310 35007
pekka.korpela(a)hel.fi

9

Erottajan aukion maanalaisten tilojen rakennusurakka

HEL 2018-006453 T 02 08 03 00

Päätösehdotus

Liikenneliikelaitoksen johtokunta päättää oikeuttaa liikenneliikelaitoksen tekemään Erottajan aukion maanalaisten tilojen rakennusurakasta urakkasopimuksen halvimman tarjouksen antaneen VM Suomalainen Oy:n kanssa siten että HKL:n osuus kokonaisurakasta on yhteensä enintään 881.000,00 euroa (alv 0 %).

Lisäksi liikenneliikelaitoksen johtokunta päättää oikeuttaa HKL:n tarvittaessa tilaamaan urakan lisä- ja muutostöitä yhteensä enintään 81.100,00 euron arvonlisäverottomaan kokonaishintaan.

HKL ja Stockmann Oyj Abp ovat sopineet, että urakkaan liittyvät käytävän ja portaikon rakentamiskustannukset, sekä siihen liittyvät ilmastoinnin muutoksista aiheutuneet kustannukset jaetaan osapuolten kesken erikseen sovitun kustannusjaon mukaisesti.

Hankinta perustuu HKL:n järjestämään tarjouskilpailuun 36H/18, 6.7.2018. Vertailuperusteena tarjouskilpailussa oli kokonaistaloudellinen edullisuus, jossa halvimman hinnan painoarvo oli 100 %.

Esittelijän perustelut

Hankinnan kohde on Erottajan aukion maanalaisten tilojen rakennusurakka. Rakennuskohde käsittää Eteläesplanadi 22, Helsingissä sijaitsevan maanalaisen sähkönsyöttöaseman laajennuksen sekä huoltoportarakennuksen rakentamisen.

Hankesuunnitelma

Toimitusjohtaja on hyväksynyt päätöksellä 18 §, 26.2.2018 hankesuunnitelman 700.000,00 euron arvonlisäverottomaan kokonaishintaan saakka. Hankesuunnitelma on käsitelty edellä asian 8 kohdalla. Nyt kysymyksessä olevan hankintapäätöksen mukainen hankinta voidaan toteuttaa edellyttäen, että HKL:n johtokunta on hyväksynyt asian 8 kohdalla käsitellyn hankesuunnitelman korotuksen.

Avoin menettely

Helsingin kaupungin liikenneliikelaitos järjesti tarjouskilpailun (36H/18, 6.7.2018) Erottajan aukion maanalaisten tilojen rakennusurakasta. Hankintamenettelynä käytettiin EU-kynnysarvot alittavaa avointa me-

nettelyä. Menettelyssä kenellä tahansa oli oikeus pyytää tarjouspyyntö-asiakirjoja ja osallistua tarjouskilpailuun.

Tarjouspyyntö

Tarjousasiakirjojen määräaika oli 6.8.2018 kello 12:00 mennessä.

Määräaikaan mennessä tarjoukset saatiin seuraavilta tarjoajilta:

- VM Suomalainen Oy
- Rakennus Oy Seppo Turunen

Tarjousten käsittely toteutettiin kolmessa vaiheessa:

1. Tarjoajien soveltavuuden tarkistaminen
2. Tarjousten tarjouspyynnön mukaisuuden tarkistaminen
3. Tarjousten vertailu

Tarjoajan soveltavuuden tarkistamisen tarkoituksena oli selvittää tarjoajan edellytykset suoriutua Erottajan maanalaisten tilojen rakennusurakasta tarjouspyynnössä esitettyjen vaatimusten mukaisesti.

Tarjousten tarjouspyynnön mukaisuuden tarkistamisen tarkoituksena oli arvioida tarjouksia suhteessa niihin vaatimuksiin, joita ostettavalta palvelulta edellytettiin.

Pakolliset vaatimukset ja pyydetty selvitykset esitettiin tarjouspyynnössä ja sen liitteissä.

Tarjousten vertailu

Tarjousten vertailu tehtiin niiden tarjousten osalta, jotka täyttivät tarjoajille ja tarjouksille asetetut vaatimukset. Tarjousten ratkaisuperusteena on ollut kokonaistaloudellinen edullisuus.

Arviointiperusteena käytettiin seuraavia kriteereitä:

1. Hinta 100 %

Halvimman hinnan antanut ehdokas valitaan urakoitsijaksi. Tarjouspyynnön laatukriteerit asetettiin tarjouspyynnön vähimmäisvaatimuksiksi, eikä niitä näin ollen otettu mukaan vertailutekijöiksi.

Esittelijä

yksikön johtaja
Artturi Lähdetie

Lisätiedot

Pekka Korpela, sähköjärjestelmäpäällikkö, puhelin: 310 35007
pekka.korpela(a)hel.fi

Tuomas Alakurtti, hankinta-asiantuntija, puhelin: 310 78501
tuomas.alakurtti(a)hel.fi

Liitteet

1 Vertailutaulukko

Muutoksenhaku

Muutoksenhaku hankintapäätökseen, liikenneliikelaitoksen johtokunta

Otteet

Ote

Tarjoajat

Hankinta
Kirjanpito
Projektipäällikkö

Otteen liitteet

Esitysteksti

Liite 1

Muutoksenhaku hankintapäätökseen, liikenneliikelaitoksen johtokunta

Liite 1

Liite 1

Liite 1

10

Siilitien sähkönsyöttöaseman rakennusurakan lisä- ja muutostyöt

HEL 2018-008367 T 02 08 01 01

Päätösehdotus

Liikenneliikelaitoksen johtokunta päättää oikeuttaa liikenneliikelaitoksen tilaamaan suorahankintana Siilitien sähkönsyöttöaseman peruskorjauksen rakennusurakan lisä- ja muutostyöt Rakennuspartio Oy:ltä lisämuutostyötarjouksien 2, 3, 4, 6, 7, 8 ja 10 mukaisesti yhteensä enintään 26.362,98 euron arvonlisäverottomaan kokonaishintaan.

Lisäksi johtokunta päättää oikeuttaa liikenneliikelaitoksen tilaamaan suorahankintana Siilitien sähkönsyöttöaseman peruskorjauksen ilmastointiurakan lisä- ja muutostyöt Ilmastointinikkarit Oy:ltä lisä- ja muutostyötarjouksen 1 mukaisesti yhteensä enintään 8.418,00 euron arvonlisäverottomaan kokonaishintaan.

Lisäksi johtokunta päättää oikeuttaa liikenneliikelaitoksen tilaamaan suorahankintana Siilitien sähkönsyöttöaseman peruskorjauksen rakennusautomaatiourakan lisä- ja muutostyöt Caverion Suomi Oy:ltä lisä- ja muutostyötarjouksen 1 mukaisesti yhteensä enintään 1.640,00 euron arvonlisäverottomaan kokonaishintaan.

Lisäksi johtokunta päättää oikeuttaa liikenneliikelaitoksen tarvittaessa hankkimaan urakan lisä- ja muutostöitä töiden loppuunsaattamiseksi yhteensä enintään 150.000,00 euron (alv 0 %) kokonaishintaan.

Tiivistelmä

Hankinta perustuu Siilitien sähkönsyöttöaseman peruskorjausta koskeviin urakkasopimuksiin. Urakan toteutuksen aikana on ilmennyt seikkoja, joiden takia suunnitelmia on täytynyt tarkentaa tai muuttaa sekä töitä, joiden toteutus lisätyönä on kustannustehokkaampaa kuin töiden teettäminen erikseen toisella tekijällä.

Esittelijän perustelut

Nyt päätettävänä olevat rakennusurakan lisä- ja muutostyöt:

2. Lisääntyneet asbestipurut	1.599,50 euroa (alv 0 %)
3. Olevan puuston poisto	1.187,70 euroa (alv 0 %)
4. Sepelin hävitys ongelmajätteenä	2.916,20 euroa (alv 0 %)

6. Kellarin katon turkkilevyt	2.334,18 euroa (alv 0 %)
7. Pintalattioiden U-terästen poistot	5.919,72 euroa (alv 0 %)
8. Vesikattomuutokset	10.170,35 euroa (alv 0 %)
10. Muuntajaseinän aukot	2.235,33 euroa (alv 0 %)

Nyt päätettävänä olevat ilmastointiurakan lisä- ja muutostyöt:

1. Palopeltilisäykset	8.418,00 euroa (alv 0 %)
-----------------------	--------------------------

Nyt päätettävänä olevat rakennusautomaatiourakan lisä- ja muutostyöt:

1. Revisio 2 muutokset	1.640,00 euroa (alv 0 %)
------------------------	--------------------------

Näiden lisätöiden jälkeen urakan lisä- ja muutostöitä on tilattu yhteensä enintään 36.420,98 eurolla (alv 0 %).

Tämän päätöksen jälkeen Siilitien sähkönsyöttöaseman peruskorjauksen kokonaiskustannukset ovat yhteensä enintään 1.501.980,98 euroa (alv 0 %).

Lisäksi johtokunta päättää oikeuttaa toimitusjohtajan tekemään hankintaan ja hankinnan ehtoihin vähäisiä muutoksia hankinnan kestäessä esille tulleiden tarpeiden mukaisesti.

Esittelijä

yksikön johtaja
Artturi Lähdetie

Lisätiedot

Lasse Rosenholm, projektipäällikkö, puhelin: 310 35783
lasse.rosenholm(a)hel.fi
Tuomas Alakurtti, hankinta-asiantuntija, puhelin: 310 78501
tuomas.alakurtti(a)hel.fi

Muutoksenhaku

Muutoksenhaku hankintapäätökseen, pienhankinnat, liikenneliikelaitoksen johtokunta

Otteet

Ote
Hankinta
Sopimussihteeri
Kirjanpito
Yksikön johtaja

Hankepäälikkö
Projektipäälikkö

11

Raide-Jokerin kehitysvaiheen optioon liittyvien hankkeiden suunnittelutehtävien tilaaminen

HEL 2018-006501 T 02 08 02 01

Päätösehdotus

Liikenneliikelaitoksen johtokunta päättää ottaa käyttöön Raide-Jokerin option koskien hankinnan kehitysvaiheen (KAS-vaiheen) aikaisia Raide-Jokeriin liittyvien hankkeiden suunnittelutehtäviä YIT Rakennus Oy:n, Ramboll Finland Oy:n, VR-Track Oy:n ja Sitowise Oy:n muodostamalta konsortiolta niin, että KAS-vaiheen aikaisista suunnittelutehtävistä Helsingin kaupungille aiheutuva kustannusosuus on yhteensä enintään 2.500.000,00 euroa (alv 0 %).

Vielä johtokunta päättää merkitä tiedoksi hankintaan liittyen seuraavaa:

- Kaikki kehitysvaiheeseen liittyvien hankkeiden kohteet sijaitsevat Helsingin kaupungin alueella, välillä Pitäjänmäki - Itäkeskus niin, että hankinnan kohteet on esitetty esityslistan liiteselvityksessä (liite 1).
- palveluntuottajat laskuttavat Raide-Jokeriin liittyvien hankkeiden kehitysvaiheen suunnittelua koskevan suunnittelutyön kustannukset toteutuneiden tuntien mukaisesti kokonaisuudessaan HKL:ltä.
- HKL puolestaan laskuttaa hankintapäätöksen suunnittelukustannukset kokonaisuudessaan Helsingin kaupungin Kaupunkiympäristön toimiala (KYMP):lta noudattaen esityslistan liiteselvityksessä olevaa osapuolten sopimusta (liite 2).

Esittelijän perustelut

Liikenneliikelaitoksen johtokunta on hankintapäätöksellään 29.6.2017 (§ 67) valinnut Raide-Jokerin suunnittelijaksi Ramboll Finland Oy:n, Sito Oy:n sekä VR Track Oy:n muodostaman yhteenliittymän. Liikenneliikelaitoksen johtokunta on päätöksellään 26.10.2017 (§ 67) valinnut Raide-Jokerin toteuttajaksi VR Track Oy:n ja YIT Rakennus Oy:n muodostaman yhteenliittymän. Liikenneliikelaitos (HKL) on johtokunnan tekemien hankintapäätösten nojalla allekirjoittanut Raide-Jokerin em. suunnittelu- ja toteuttajayhteenliittymien kanssa ns. allianssimalliin perustuvan hankkeen kehitysvaiheen hankintasopimuksen.

HKL:n kilpailuttamaan Raide-Jokerin suunnittelua koskevaan kilpailutukseen sisältyi optiona tilaajalle oikeus tilata Raide-Jokeriin liittyvien

16.08.2018

hankkeiden suunnittelua yhteensä enintään 3.000.000,00 euroa (alv 0 %). Nämä liittyvät hankkeet voivat sisältää esimerkiksi yleisen alueen suunnittelua. HKL on kartoittanut Helsingin kaupungin kaupunkiympäristön toimialan kanssa näiden liittyvien hankkeiden suunnittelutehtävien laajuutta ja sisältöä. Kaupunkiympäristön toimialajohtaja on tehnyt suunnittelutehtäviä koskevan päätöksen 20.6.2018 (§ 16).

Johtokunnalle esitetään, että se ottaa käyttöön Raide-Jokerin liittyvien hankkeiden suunnittelun option, jonka nojalla tilattavat suunnittelutyöt HKL laskuttaa kaupunkiympäristön toimialalta kehitysvaiheen allianssisopimuksen ja sen kaupallisen mallin mukaisia laskutusperusteita noudattaen. Päätettävän option nojalla tehtävän tilauksen kustannukset jaetaan Helsingin ja Espoon välillä tehdyn yhteistyösopimuksen mukaisesti aiheuttamisperiaatteen mukaan.

Esittelijä

yksikön johtaja
Artturi Lähdetie

Lisätiedot

Juha Saarikoski, projektijohtaja, puhelin: 310 34707
juha.saarikoski(a)hel.fi
Nina Sundell, hankintapäällikkö, puhelin: 310 35701
nina.sundell(a)hel.fi

Liitteet

- 1 Liite 1: Liittyvien hankkeiden listaus
- 2 Liite 2: Sopimusluonnos

Muutoksenhaku

Muutoksenhaku hankintapäätökseen, liikenneliikelaitoksen johtokunta

Otteet

Ote	Otteen liitteet
Hankinta	Liite 1 Liite 2
Kirjanpito	Liite 1 Liite 2
Sopimussihteeri	Liite 1 Liite 2
Yksikön johtaja	Liite 1 Liite 2
Projektijohtaja	Liite 1 Liite 2
Hankintapäällikkö	Liite 1 Liite 2

Päätöshistoria

Kaupunkiympäristön toimiala Kaupunkiympäristön toimialajohtaja 20.06.2018 § 16

HEL 2018-006501 T 02 08 02 01

Päätös

Toimialajohtaja päätti hyväksyä toimialan ja Helsingin kaupungin liikenneliikelaitoksen (HKL) välisen sopimuksen Raide-Jokerin kehitysvaiheen (KAS-vaiheen) hankkeiden suunnittelutehtävien tilaamisesta. Samalla toimialajohtaja päätti oikeuttaa maankäyttöjohtajan allekirjoittamaan sopimuksen sekä tilaamaan sopimuksen mukaiset Raide-Jokerin kehitysvaiheen (KAS-vaiheen) hankkeiden suunnittelutehtävät HKL:ltä.

KAS-vaiheen aikaisista suunnittelutehtävistä Helsingin kaupungille (kaupunkiympäristön toimialalle) aiheutuva kustannusosuus on yhteensä enintään 2 600 000 euroa (alv. 0 %).

Sopimuksen kohteet sijaitsevat Helsingin kaupungin alueella, välillä Pitäjänmäki–Itäkeskus. Kohteet on esitetty tarkemmin sopimuksen liitteenä olevassa liittyvät hankkeet listauksessa (liite 2). Raide-Jokerin KAS-vaiheen sopimuksessa tilaajana on HKL, joka edustaa Helsingin kaupunkia. HKL:n kilpailuttamaan Raide-Jokerin suunnittelua koskevaan kilpailutukseen sisältyy optiona tilaajalle oikeus tilata Raide-Jokeriin liittyvien hankkeiden suunnittelua, jotka sisältävät yleisten alueiden suunnittelua.

Palveluntuottajat laskuttavat Raide-Jokerin liittyvien hankkeiden kehitysvaiheen suunnittelua koskevan suunnittelutyön kustannukset toteutuneiden tuntien mukaisesti kokonaisuudessaan HKL:ltä. HKL laskuttaa nämä suunnittelu-kustannukset kokonaisuudessaan Helsingin kaupungin kaupunkiympäristön toimialalta allekirjoitettavan sopimuksen (liite 1) ehtojen mukaisesti.

Sopimus kaupunkiympäristön toimialan ja HKL:n välillä voidaan allekirjoittaa sen jälkeen, kun HKL on tehnyt päätöksen Raide-Jokerin option käyttöönotosta koskien hankinnan kehitysvaiheen (KAS-vaiheen) aikaisia Raide-Jokeriin liittyvien hankkeiden suunnittelu-tehtäviä ja päätös lainvoimainen.

Lisätiedot

Ville Reihe, projektipäällikkö, puhelin: 310 38803
ville.reihe(a)hel.fi

12

Informaatio turvallisuuspalvelujen hankinnasta vuosille 2019 - 2024

HEL 2018-007719 T 02 08 02 00

Päätösehdotus

Liikenneliikelaitoksen johtokunta päättää merkitä tiedoksi asiasta saamansa informaation.

Esittelijän perustelut

HKL:n sopimus nykyisen turvallisuuspalveluja tuottavan Palmia liikelaitoksen kanssa päättyy 31.10.2019.

Hankinta on laajuudeltaan mittava. Tällä hetkellä toimeksiannossa työskentelee noin 170 henkilöä ja hankinnan arvo on suuruusluokkaa 7.000.000 euroa vuodessa. Lisäksi HKL käyttää muita turvallisuuspalveluja tuottavia yrityksiä kohteissa, joiden palvelut eivät sisälly nykyiseen Palmian sopimukseen. Nyt käynnistytvässä hankinnassa on myös tarkoitus kartoittaa, mitä turvallisuuspalveluja voidaan yhdistää tulevaan palvelusopimukseen.

Hankinta toteutetaan erikseen sovittavassa yhteistyössä Helsingin kaupungin rakentamispalveluliikelaitos Staran kanssa.

Hankintamalliksi on valittu neuvottelumenettely ja sopimusmalliksi puitesopimusmalli. Tavoitteena on laatia puitesopimus yhden tai useamman palveluntuottajan kanssa. Tämän tavoitteena on mahdollistaa palvelujen osakokonaisuuksien kilpailuttaminen sopimuksen voimassaolon aikana.

Hankinnasta järjestetään tiedotustilaisuus 28.8.2018 turvallisuuspalveluja tuottaville yrityksille.

Hankinnan etenemisestä ja valmistelusta annetaan tarkempi esittely johtokunnan kokouksissa.

Esittelijä

hallintojohtaja
Yrjö Judström

Lisätiedot

Kai Kalmari, turvallisuuspäällikkö, puhelin: 310 35343
kai.kalmari(a)hel.fi

Muutoksenhaku

Oikaisuvaatimusohje, liikenneliikelaitoksen johtokunta

13

Ilmoitusasiat ja johtokunnan esille ottamat asiat

Päätösehdotus

Liikenneliikelaitoksen johtokunta päättää merkitä asiat tiedoksi.

Kaupunginvaltuusto (Kvsto)

Kvsto 30.5.2018 § 144, asia/6

Matalalattiaisten raitiovaunujen hankesuunnitelman hyväksyminen
HEL 2018-003609 T 08 00 02

[Linkki pöytäkirjaan](#)

Kvsto 13.6.2018 § 177, asia/10

Helsingin kaupungin ympäristöraportti 2017
HEL 2017-013629 T 11 00 01

Kvsto 13.6.2018 § 178, asia/11

Kalasataman raitioteiden yleissuunnitelma
HEL 2017-010555 T 08 00 02

[Linkki pöytäkirjaan](#)

Kaupunginhallitus (Khs)

Khs 4.6.2018 § 399, asia/13

V 13.6.2018, Kalasataman raitioteiden yleissuunnitelma
HEL 2017-010555 T 08 00 02

Khs 4.6.2018 § 411, asia/25

Kaupungin viranomaisten päätösten seuraaminen

Päätös

Kaupunginhallitus päätti, ettei se ota käsiteltäväkseen asioita, joissa seuraavat viranomaiset ovat tehneet päätöksen viikolla 22.

===

johtokunnat

===

- liikenneliikelaitos 31.5.2018

[Linkki pöytäkirjaan](#)

Khs 11.6.2018 § 428, asia/13

Kaupunkipyöräpalvelun laajentamisen hankesuunnitelma
HEL 2018-002575 T 00 01 04 00

[Linkki pöytäkirjaan](#)

Khs 18.6.2018 § 452, asia/21

Kaupungin viranomaisten päätösten seuraaminen

Päätös

Kaupunginhallitus päätti, ettei se ota käsiteltäväkseen asioita, joissa seuraavat viranomaiset ovat tehneet päätöksen viikolla 24.

===

johtokunnat

===

- liikenneliikelaitos 14.6.2018

[Linkki pöytäkirjaan](#)

Khs 25.6.2018 § 454, asia/2

V 29.8.2018, Hakaniemen hotellin asemakaavan muuttaminen (nro 12478)

HEL 2017-009234 T 10 03 03

[Linkki pöytäkirjaan](#)

Elinkeinojaosto

Elinkeinojaosto 28.5.2018 § 32, asia/6

Helsingin kaupungin elinkeinopolitiikan painopisteet vuosille 2018-2021
HEL 2017-011701 T 14 00 00

[Linkki pöytäkirjaan](#)

Esittelijä

hallintojohtaja
Yrjö Judström

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

14

Liikenneliikelaitoksella tehtyjen päätösten seuraaminen

Päätösehdotus

Liikenneliikelaitoksen johtokunta päättää merkitä tiedoksi, että johtokunnan puheenjohtajan ilmoitukset viikolta 23 - 30/2018, ettei ota/esitele otettavaksi johtokunnan käsiteltäväksi seuraavia toimitusjohtajan ja yksiköiden johtajien tekemiä päätöksiä:

Toimitusjohtaja	§ 40 – 65
Yhteiset palvelut, hallintojohtaja	§ 12 – 20
Toiminnanohjaus, yksikön johtaja	§ 5
Infra ja kalusto, yksikön johtaja	§ 97 – 124
Kunnossapito, yksikön johtaja	§ 31 – 49
Liikennöinti, yksikön johtaja	§ 5

[Linkki päätöksiin](#)

Esittelijä

hallintojohtaja
Yrjö Judström

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano